

ROMagazine

16 december 2022

Ontwerpers in de ballenbak

[Friso de Zeeuw](#)

De opgaven in het ruimtelijk domein zijn enorm. Hoewel alom bekend, noem ik: een miljoen woningen bijbouwen, energietransitie, transformatie van het landelijk gebied, mobiliteitsinvesteringen, waterkwantiteit en -kwaliteitsvraagstukken en duurzame economische ontwikkeling. Alleen in publiek-publieke samenwerking en met publiek-private krachtenbundeling op regionaal schaalniveau kunnen we deze gecombineerde opgave in samenhang aanpakken.

De inzet van het regionaal stedenbouwkundig en landschapsonwerp vormt een onmisbaar onderdeel van het proces. Een ontwerp kan – in dialoog met de betrokkenen – ogenschijnlijk tegenstrijdige ruimtelijke ambities omzetten naar attractieve functiecombinaties.

Vakmanschap met creativiteit kan ruimtelijke kwaliteit leveren. En de dreiging van sectorale verrommeling van onze omgeving afwenden.

De vakwereld van ontwerpers lijkt echter de opgaven van vandaag en morgen de rug toe te keren. Zij wentelt zich in een eigen bubbel en wordt daarmee betekenisloos. Voorbeelden te over. Neem het chef-d'oeuvre van de vorige rijksbouwmeester: [Panorama Nederland](#). Nu vier jaar oud: niets meer van gehoord. Doorwerking: nul.

De huidige rijksbouwmeester Francesco Veenstra en zijn collega's vluchten naar voren onder het motto '[de 22ste eeuw begint nu](#)'. Het levert vrijblijvende 'toekomsteliërs' op, zonder 'backcasting' naar de vraag: wat gaan we morgen doen?

En [wat hij dan nog zegt](#) over actuele kwesties klopt voor geen meter. Het getuigt van onkunde en onwetendheid op het terrein van de woningmarkt ('nog meer binnenstedelijke appartementen bouwen') en de waterhuishouding, met de gratuite veroordeling van woningbouw in de Zuidplaspolder.

In dezelfde lijn ligt een initiatief als het '[Ministerie van Maak](#)' waarin 'bezorgde' stedenbouwkundigen en landschappers zich uitleven in 101 maquettes. Zij debatteren vooral met zichzelf en niet met de beslissers uit de publieke en private wereld.

Dit naar binnen gekeerde beeld zien we ook bij de [Federatie Ruimtelijke Kwaliteit](#) waarvan je mag verwachten dat die juist dicht bij de praktijk staat. Daar omarmt men de nieuwe 'Baukultur' die ik eerder [kwalificeerde](#) als een ongehoorde vervuiling van het begrip ruimtelijke kwaliteit.

Dat het nog absurder kan, bewijst de uitwerking in het [Davos Kwaliteitssysteem](#). Daarin moet elk plan over zestig hindernissen ('kwaliteitsvragen') springen voordat het verder mag. Lees dat ding.

Een gerenommeerd ontwerpbureau als Kuiper Compagnons produceert met veel aplomb [een ontwerp met Jan Rotmans](#), hogepriester van de Kantelkerk, waarin West-Nederland grotendeels onder water komt te staan. Serieus bedoeld.

Met dit treurig stemmende beeld, mogen we blij zijn dat Hugo de Jonge de ontwerpdiscipline niet in het NOVEX-programma heeft vervlochten, wat eigenlijk zou moeten. In het separate programma [Mooi Nederland](#) krijgt de ontwerpwereld een eigen, vrijblijvende ballenbak die losstaat van de echte wereld van de ruimtelijke investeringen.

Wanneer staat een groep ontwerpers op die dit vrijblijvende gedoe zat is en écht verantwoordelijkheid wil nemen voor de opgaven van de komende twintig jaar?